

กฎหมายเกี่ยวกับการป่าไม้

วนิดา พรไพบุลย์   นิติกร ๘

สมศักดิ์ วัฒนศิลป์   นิติกร ๘

KO
53
ว169ก
2536
ฉ.2

สำนักสารนิเทศ

กรมป่าไม้
2536

THAI NATIONAL ASSEMBLY LIBRARY

3961128003

คำนำ

ในอดีตประเทศไทยได้ชื่อว่าเป็นประเทศที่มีความอุดมสมบูรณ์ทางทรัพยากรธรรมชาติเป็นอย่างมาก ถึงกับมีคำกล่าวที่ว่า “ในนามีปลา ในนามีข้าว” ถ้าพิจารณาอย่างลึกซึ้งแล้วคำกล่าวนี้คงจะมีได้หมายถึงเฉพาะปลาและข้าวเท่านั้น แต่มีความหมายครอบคลุมไปถึงทรัพยากรธรรมชาตินานาชนิดอีกด้วย ทรัพยากรป่าไม้เป็นแหล่งปัจจัยสี่เพื่อการยังชีพของมนุษย์ เป็นที่อยู่อาศัยของสัตว์ป่า เป็นแหล่งต้นน้ำลำธารทำให้เกิดความสมดุลทางธรรมชาติ เมื่อมีการเพิ่มจำนวนประชากร การเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ การเปลี่ยนแปลงทางสังคมและการเมือง มีผลทำให้จำนวนพื้นที่ป่าไม้ที่เคยอุดมสมบูรณ์ลดลงอย่างรวดเร็ว จนถึงปี พ.ศ.2535 พื้นที่ป่าไม้เหลืออยู่เพียงร้อยละ 26.64 ของพื้นที่ประเทศไทย การลดลงของพื้นที่ป่าไม้อย่างรวดเร็วทำให้ธรรมชาติขาดความสมดุล ฝนไม่ตกตามฤดูกาล เกิดภัยแล้ง น้ำท่วม ฯลฯ

การประกาศใช้กฎหมายเกี่ยวกับการป่าไม้หลายฉบับ เพื่อที่จะคุ้มครองรักษาทรัพยากรป่าไม้ของชาติไว้ให้ได้ แต่ก็ยังมีผู้ละเมิดกฎหมายจะด้วยเจตนา หรือไม่เจตนา เพราะความรู้เท่าไม่ถึงการณ์หรือยังไม่มีความรู้ความเข้าใจ ในเรื่อง กฎหมายเกี่ยวกับการป่าไม้รวมทั้งมิได้คำนึงถึงคุณประโยชน์ของทรัพยากรป่าไม้ ย่อมทำให้สิ่งแวดล้อมถึงขั้นวิกฤติ เอกสารเผยแพร่ เรื่อง “กฎหมายเกี่ยวกับ การป่าไม้” จัดทำในรูป ถาม-ตอบ โดยนางวนิดา พรไพบูลย์ นิตกร 6 และนายสมศักดิ์ วิมลศิลป์ นิตกร 6 ฝ่ายกฎหมาย กองนิติการ ที่จัดพิมพ์เผยแพร่ นี้ ได้ประมวลจากปัญหาที่ประชาชนทั่วไปสอบถามเจ้าหน้าที่ป่าไม้เขตและป่าไม้จังหวัดทั่วประเทศอยู่เป็นประจำ กรมป่าไม้หวังว่าเมื่อประชาชนทั่วไปหรือผู้ที่อยู่ในท้องถิ่นชนบทใกล้ชิดป่าไม้ได้รับความรู้ความเข้าใจในเรื่องกฎหมายเกี่ยวกับการป่าไม้แล้ว จะเป็นทางหนึ่งที่จะช่วยอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ของชาติให้ยั่งยืนสืบไป

พ่วง เล่งอี

อธิบดีกรมป่าไม้

ต้นฉบับเป็นหน้าว่าง

กฎหมายเกี่ยวกับการป่าไม้

โดย

นางวนิดา พรไพบุลย์ นิติกร 6 กองนิติการ กรมป่าไม้

นายสมศักดิ์ วิมลศิลป์ นิติกร 6 กองนิติการ กรมป่าไม้

-----

1. **ถาม** กฎหมายเกี่ยวกับการป่าไม้ที่ใช้บังคับอยู่ในปัจจุบันมีกี่ฉบับ
- ตอบ** กฎหมายเกี่ยวกับการป่าไม้ที่ใช้บังคับอยู่ในปัจจุบัน (พฤศจิกายน 2535) มีดังนี้ คือ
  1. พระราชบัญญัติป่าไม้ พุทธศักราช 2484
  2. พระราชบัญญัติป่าสงวนแห่งชาติ พ.ศ.2507
  3. พระราชบัญญัติอุทยานแห่งชาติ พ.ศ.2504
  4. พระราชบัญญัติสงวนและคุ้มครองสัตว์ป่า พ.ศ.2535
  5. พระราชบัญญัติสวนป่า พ.ศ.2535
2. **ถาม** "ป่า" หมายความว่าอย่างไร
- ตอบ** ตามพระราชบัญญัติป่าไม้พุทธศักราช 2484 คำว่า "ป่า" หมายความว่า ที่ดินที่ยังมิได้มีบุคคลได้มาตามกฎหมายที่ดิน
3. **ถาม** การกำหนดป่าสงวนแห่งชาติดำเนินการอย่างไรว่าพื้นที่ป่าใดเป็นป่าสงวนแห่งชาติและภายในเขตป่าสงวนแห่งชาติกฎหมายห้ามมิให้กระทำการใดบ้าง
- ตอบ** การกำหนดพื้นที่ป่าให้เป็นป่าสงวนแห่งชาติ กระทำได้โดยออกเป็นกฎกระทรวงมีแผนที่แสดงแนวเขตป่าที่กำหนดเป็นป่าสงวนแห่งชาติ

แนบท้ายกฎกระทรวงและประกาศในราชกิจจานุเบกษาให้ประชาชน
ทั่วไปได้ทราบวิธีต่างๆ ที่จะทราบว่าพื้นที่ ป่านั้นเป็นป่าสงวนแห่งชาติ
หรือไม่ ก็ให้สอบถามจากเจ้าหน้าที่ป่าไม้ประจำอำเภอท้องที่ หรือ
จังหวัดหรือป่าไม้เขตท้องที่และให้สังเกตดูหลักเขต ป้าย หรือเครื่องหมาย
อื่นซึ่งเจ้าหน้าที่ได้จัดทำแสดงแนวเขตป่าสงวนแห่งชาติไว้ก็จะ
ทราบว่าพื้นที่นั้นเป็นป่าสงวนแห่งชาติหรือไม่ ภายในเขตป่าสงวน
แห่งชาติกฎหมายห้ามมิให้บุคคลใดยึดถือครอบครองทำประโยชน์หรือ
อยู่อาศัย กั้นสร้าง แผ้วถาง เผาป่า ทำไม้ เก็บหาของป่า หรือกระทำ
ด้วยประการใด ๆ อันเป็นการเสื่อมเสียแก่สภาพป่าสงวนแห่งชาติ
เว้นแต่ได้รับอนุญาตตามบทบัญญัติแห่งพระราชบัญญัติป่าสงวนแห่ง
ชาติ หรือเป็นการทำไม้หวงห้ามหรือเก็บหาของป่าหวงห้ามตามกฎหมาย
ว่าด้วยป่าไม้

4. ถาม ในเขตป่าสงวนแห่งชาติ มีการอนุญาตให้บุคคลเข้าไปทำประโยชน์
หรืออยู่อาศัยหรือไม่ ถ้ามี มีการอนุญาตอย่างไรบ้าง

ตอบ ในเขตป่าสงวนแห่งชาติ มีการอนุญาตให้บุคคลเข้าไปทำประโยชน์หรือ
อยู่อาศัยหลายประการ คือ การอนุญาตเกี่ยวกับการทำเหมืองแร่ตาม
กฎหมายว่าด้วยแร่ การอนุญาตเพื่อการระเบิด ย่อย ชุด เก็บ ซึ่งหิน
กรวด หวาย ลูกแร่หรือดิน การอนุญาตเพื่อการอยู่อาศัยหรือประกอบ
อาชีพเกษตรกรรมประเภทพืช ผัก ผลไม้ และเลี้ยงสัตว์ การอนุญาต
เพื่อจัดสวนรุกขชาติ หรือวนอุทยาน การอนุญาตเพื่อการเพาะเลี้ยง
หรือขยายพันธุ์สัตว์ การอนุญาตเพื่อจัดอุทยานสัตว์ป่า การอนุญาตเพื่อ
สร้างวัดหรือสำนักสงฆ์หรือสำนักปฏิบัติธรรม การอนุญาตให้ส่วน
ราชการหรือรัฐวิสาหกิจ เพื่อวัตถุประสงค์หนึ่งวัตถุประสงค์ใด และการ

อนุญาตเพื่อวัตถุประสงค์อื่น ๆ นอกจากนั้นก็มีการประกาศกำหนดเขตป่าเสื่อมโทรมให้เป็นเขตปรับปรุงป่าสงวนแห่งชาติ แล้วอนุญาตให้บุคคลซึ่งเข้าทำประโยชน์หรืออยู่อาศัยในเขตดังกล่าวอยู่ก่อนแล้ว ให้ทำประโยชน์และอยู่อาศัยต่อไปได้ โดยออกหนังสืออนุญาตให้ทำประโยชน์และอยู่อาศัยภายในเขตปรับปรุงป่าสงวนแห่งชาติ (สทก.) ให้แก่บุคคลผู้นั้นไว้เป็นหลักฐานและมีการอนุญาตบุคคลหนึ่งบุคคลใดทำการบำรุงป่าหรือปลูกสร้างสวนป่า หรือไม้ยืนต้นในเขตป่าเสื่อมโทรมได้ด้วย

5. **ถาม** อุทยานแห่งชาติคืออะไร การกำหนดอุทยานแห่งชาติกระทำได้อย่างไร ภายในเขตอุทยานแห่งชาติ กฎหมายบัญญัติให้กระทำการใดบ้าง

ตอบ อุทยานแห่งชาติคือ บริเวณที่ดินที่มีสภาพธรรมชาติเป็นที่น่าสนใจซึ่งรัฐบาลเห็นสมควรกำหนดให้เป็นอุทยานแห่งชาติ เพื่อให้คงอยู่ในสภาพธรรมชาติเดิมเพื่อสงวนไว้ให้เป็นประโยชน์แก่การศึกษาและรื่นรมย์ของประชาชน กระทำได้โดยประกาศพระราชกฤษฎีกา มีแผนที่แสดงแนวเขตแห่งบริเวณที่กำหนดนั้นแนบท้ายพระราชกฤษฎีกาดังกล่าว และที่ดินที่จะกำหนดให้เป็นอุทยานแห่งชาติ ต้องเป็นที่ดินที่มีได้อยู่ในกรรมสิทธิ์หรือครอบครองโดยชอบด้วยกฎหมายของบุคคลใดซึ่งมิใช่ทบวงการเมือง ภายในเขตอุทยานแห่งชาติ กฎหมายบัญญัติห้ามไว้หลายประการ เช่น ห้ามมิให้บุคคลใดยึดถือครอบครองที่ดินรวมตลอดถึง กั้นสร้าง แผ้วถาง หรือเผาป่า เก็บหานำออกไปทำด้วยประการใด ๆ ให้เป็นอันตรายหรือทำให้เสื่อมสภาพ ซึ่งไม้ ยางไม้ น้ำมันยาง น้ำมันสน กล้วยไม้ น้ำผึ้ง ครั่ง ถ่านไม้ เปลือกไม้ มูลค้างคาว แร่ หรือทรัพยากรธรรมชาติอื่น นำสัตว์ออกไปหรือ

ทำด้วยประการใด ๆ ให้เป็นอันตรายแก่สัตว์ ทำด้วยประการใด ๆ ให้เป็นอันตรายหรือทำให้เสื่อมสภาพแก่ดิน หิน กรวด หรือทราย เกือบหรือทำด้วยประการใด ๆ ให้เป็นอันตรายแก่ดอกไม้ ใบไม้ หรือผลไม้ นำหรือปล่อยปลุกสัตว์เข้าไป ปิดประกาศ โฆษณา หรือ ชิดเขียนในที่ต่างๆ ยิงปืน ทำให้เกิดระเบิดซึ่งวัตถุระเบิดหรือจุดดอกไม้เพลิง

6. ถาม วนอุทยาน สวนพฤกษศาสตร์ และสวนรุกขชาติคืออะไร กำหนดขึ้นได้อย่างไร มีกฎหมายคุ้มครองอย่างไรบ้าง

ตอบ สำหรับวนอุทยาน สวนพฤกษศาสตร์ และสวนรุกขชาติ ในปัจจุบัน ยังไม่มีกฎหมายบัญญัติให้จัดตั้งหรือคุ้มครองไว้โดยเฉพาะ เหมือนอย่างเช่น อุทยานแห่งชาติที่มีพระราชบัญญัติอุทยานแห่งชาติ พ.ศ. 2504 บัญญัติให้จัดตั้งขึ้นโดยประกาศพระราชกฤษฎีกาและมีบทบัญญัติคุ้มครองอุทยานแห่งชาติไว้โดยเฉพาะ การจัดตั้งวนอุทยาน สวนพฤกษศาสตร์ และสวนรุกขชาติในปัจจุบันจึงเป็นการจัดตั้งขึ้นในทางวิชาการ ได้รับความคุ้มครองตามพระราชบัญญัติป่าไม้ พุทธศักราช 2484 และพระราชบัญญัติป่าสงวนแห่งชาติ พ.ศ.2507 ซึ่งเป็นกฎหมาย ที่เกี่ยวกับการป่าไม้โดยทั่วไป เช่น การเข้าไปยึดถือครอบครองที่ดิน กั้นสร้าง แผ้วถางเผาป่าหรือตัดโค่นต้นไม้ในเขตวนอุทยาน สวนพฤกษศาสตร์ และสวนรุกขชาติ ก็จะมีคามผิดตามพระราชบัญญัติป่าไม้ พุทธศักราช 2484 หรือพระราชบัญญัติป่าสงวนแห่งชาติ พ.ศ.2507 แล้วแต่กรณี ในปัจจุบันยังมีการเรียกชื่ออุทยานแห่งชาติกับวนอุทยานผิด ๆ กันอยู่เสมอ แม้กระทั่งสื่อมวลชนหรือหนังสือพิมพ์ก็ยังมี การลงข่าวกันผิด ๆ เช่น อุทยานแห่งชาติเขาใหญ่ ลงข่าวเป็นวนอุทยานแห่งชาติเขาใหญ่ อุทยานแห่งชาติดอยสุเทพ ลงข่าวเป็น วนอุทยานแห่งชาติดอยสุเทพ ฯลฯ วนอุทยาน สวนพฤกษศาสตร์ และสวนรุกขชาติ มีความหมายในทางวิชาการดังนี้

วนอุทยาน (Forest Parks) เป็นพื้นที่ที่มีทิวทัศน์ธรรมชาติสวยงาม เช่น น้ำตก หาดทราย ทำการปรับปรุงตกแต่งสถานที่เหล่านี้ให้เหมาะสมเป็นสถานที่พักผ่อนหย่อนใจของประชาชน อำนวยความสะดวก จัดให้มีถนนและทางเดินเท้า ตลอดจนโต๊ะม้านั่งรับประทานอาหาร เป็นสถานที่ซึ่งไม่อยู่ห่างไกลจากที่ชุมชนมากนัก สะดวกแก่การไปมาและเที่ยวพักผ่อน

สวนพฤกษศาสตร์ (Botanical Garden) เป็นสวนที่สร้างขึ้นเพื่อรวบรวมพันธุ์ไม้ทุกชนิดไว้เป็นสถานที่สำหรับการศึกษาทางพฤกษศาสตร์โดยเฉพาะ แต่ก็ใช้เป็นสถานที่พักผ่อนหย่อนใจได้ด้วย ในสวนพฤกษศาสตร์จะมีการปลูกพันธุ์ไม้ในประเทศ และพันธุ์ไม้ต่างประเทศไว้โดยแยกเป็นหมวดหมู่ และเป็นตระกูลตามลำดับของชนิดไม้ นั้น ๆ เพื่อคนที่สนใจหรือต้องการศึกษาหาความรู้ในทางพฤกษศาสตร์จะได้ทราบว่าพันธุ์ไม้ชนิดใดอยู่ในตระกูลใดและชนิดพันธุ์ใด

สวนรุกขชาติ (Arboretum) เป็นสวนเล็ก ๆ มีเนื้อที่น้อยกว่าสวนพฤกษศาสตร์ สร้างขึ้นเพื่อปลูกกรวบรวมพันธุ์ไม้ต่าง ๆ ไว้โดยเฉพาะไม้ยืนต้นที่มีค่าในทางเศรษฐกิจและไม้ดอกซึ่งมีอยู่ในท้องถิ่นแต่มีได้ปลูกเป็นหมวดหมู่เหมือนอย่างในสวนพฤกษศาสตร์ หากแต่มีชื่อพันธุ์ไม้ติดไว้ว่าเป็นไม้อะไร มีการทำถนนและทางเดินเพื่อเข้าชม จุดมุ่งหมายเพื่อการพักผ่อนหย่อนใจโดยเฉพาะ และพร้อมกันนั้นก็เพื่อให้ผู้เข้าไปพักผ่อนหรือเข้าชมได้รับความรู้เกี่ยวกับพันธุ์ไม้ในสวนรุกขชาติไปด้วย

7. **ถาม** เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าคืออะไร การกำหนดเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่ากระทำได้อย่างไร ภายในเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่า กฎหมายบัญญัติห้ามมิให้กระทำการใดบ้าง

ตอบ เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าคือ บริเวณที่ดินซึ่งคณะรัฐมนตรีเห็นสมควร กำหนดให้เป็นที่อยู่อาศัยของสัตว์ป่าโดยปลอดภัย เพื่อรักษาไว้ซึ่งพันธุ์สัตว์ป่า การกำหนดเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่ากระทำได้โดยประกาศ พระราชกฤษฎีกา และมีแผนที่แสดงแนวเขตแห่งบริเวณที่กำหนด นั้นแนบท้ายพระราชกฤษฎีกาด้วย ที่ดินที่จะกำหนดให้เป็นเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าต้องเป็นที่ดินที่มีได้อยู่ในกรรมสิทธิ์หรือสิทธิครอบครองตาม ประมวลกฎหมายที่ดินของบุคคลใด ซึ่งมีใช้ทบวงการเมือง ในบริเวณ ที่ดินที่มีพระราชกฤษฎีกาประกาศให้เป็นเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าแล้ว ผู้ใดจะเข้าไปล่าสัตว์ป่าในเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่านั้นไม่ได้ ไม่ว่าสัตว์ป่า ชนิดนั้นจะเป็นสัตว์ป่าสงวน หรือสัตว์ป่าคุ้มครอง หรือไม่ก็ตาม คือห้ามล่าสัตว์ทุกชนิดด้วยโดยเด็ดขาด และจะเก็บ หรือทำอันตราย แก่รังของสัตว์ป่าไม่ได้ เว้นแต่จะกระทำเพื่อการศึกษา หรือวิจัย ทางวิชาการ โดยได้รับอนุญาตเป็นหนังสือจากอธิบดีกรมป่าไม้ โดย ความเห็นชอบของคณะกรรมการสงวนและคุ้มครองสัตว์ป่าแห่งชาติ นอกจากนั้นภายในเขตรักษาพันธุ์สัตว์ปายังห้ามมิให้ผู้ใดเข้าไปยึดถือ หรือครอบครองที่ดินหรือปลูก หรือก่อสร้างสิ่งหนึ่งสิ่งใด หรือตัดโค่น แ้วถาง เผา ทำลายต้นไม้ หรือพฤษชาติอื่น หรือขุดหาแร่ ดิน หิน หรือเลียงสัตว์ หรือปล่อยสัตว์ หรือสัตว์ป่า หรือเปลี่ยนแปลง ทางน้ำ หรือทำให้น้ำในลำน้ำ ลำห้วย หนอง บึง ท่วมท้นหรือ เหือดแห้งเป็นพิษหรือเป็นอันตรายต่อสัตว์ป่า และห้ามมิให้ผู้ใดเข้าไป ในเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่า เว้นแต่ได้รับอนุญาตจากพนักงานเจ้าหน้าที่ หรือเป็นพนักงานเจ้าหน้าที่ หรือพนักงานอื่นใดซึ่งต้องเข้าไปปฏิบัติ การตามหน้าที่อีกด้วย

8. **ถาม** เขตห้ามล่าสัตว์ป่าคืออะไร การกำหนดเขตห้ามล่าสัตว์ป่ากระทำได้อย่างไร ภายในเขตห้ามล่าสัตว์ป่า กฎหมายบัญญัติห้ามมิให้กระทำการใดบ้าง

ตอบ เขตห้ามล่าสัตว์ป่า คือ บริเวณสถานที่ที่ใช้ในราชการ หรือใช้เพื่อสาธารณประโยชน์หรือประชาชนใช้ประโยชน์ร่วมกัน ซึ่งรัฐมนตรีว่าการกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ โดยความเห็นชอบของคณะกรรมการสงวนและคุ้มครองสัตว์ป่าแห่งชาติ ได้ประกาศกำหนดให้เป็นเขตห้ามล่าสัตว์ป่าชนิดหรือประเภทใด การประกาศกำหนดเขตห้ามล่าสัตว์ป่ากระทำโดยประกาศกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ซึ่งมีบัญชีรายชื่อสัตว์ป่า ชนิดหรือประเภทที่ห้ามล่า เก็บ หรือทำอันตรายแก่รังของสัตว์ป่า ซึ่งห้ามมิให้ล่านั้น และมีแผนที่แสดงเขตห้ามล่าสัตว์ป่าแนบท้ายประกาศดังกล่าวด้วย

ภายในเขตห้ามล่าสัตว์ป่านั้นตามพระราชบัญญัติสงวนและคุ้มครองสัตว์ป่า พ.ศ.2535 ห้ามมิให้ล่าสัตว์ป่าตามบัญชีรายชื่อสัตว์ป่าชนิด หรือประเภทที่ห้ามล่า เก็บ หรือทำอันตรายแก่รังของสัตว์ป่า ซึ่งห้ามมิให้ล่านั้น และยังห้ามมิให้ยึดถือครอบครองที่ดิน หรือตัดโค่นแผ้วถาง เผา ทำลายต้นไม้ หรือ พฤษชาติอื่น หรือขุดหาแร่ ดิน หิน หรือสัตว์เลื้อย หรือเปลี่ยนแปลงทางน้ำ หรือทำให้น้ำในลำน้ำ ลำห้วย หนอง บึง ท่วมทัน เหือดแห้ง เป็นพิษหรือเป็นอันตรายต่อสัตว์ป่า เว้นแต่ได้รับอนุญาตเป็นหนังสือจากอธิบดีกรมป่าไม้ หรืออธิบดีกรมป่าไม้ได้ประกาศอนุญาตไว้เป็นคราว ๆ ในเขตห้ามล่าสัตว์ป่าแห่งหนึ่งแห่งใดโดยเฉพาะ

9. **ถาม** ไม้ชนิดไหนเป็นไม้หวงห้ามและชนิดไหนเป็นไม้ที่มีใช้ไม้หวงห้าม

ตอบ ไม้สักและไม้ยางในราชอาณาจักรไม่ว่าจะขึ้นอยู่ในป่า หรือขึ้นอยู่ที่ดินกรรมสิทธิ์หรือสิทธิครอบครอง เช่น ที่ดินที่มีโฉนดที่ดิน หรือหนังสือรับรองการทำประโยชน์ (น.ส.๓ หรือ น.ส.๓ ก.) เป็นไม้หวงห้ามประเภท ก. ทั้งสิ้น ส่วนไม้ชนิดอื่นในป่าจะเป็นไม้หวงห้ามประเภท ก.ใดหรือไม่นั้นต้องไปเปิดบัญชีไม้หวงห้ามท้ายพระราชกฤษฎีกากำหนดไม้หวงห้าม พ.ศ. 253๐ ว่ามีชื่อไม้ชนิดนั้นอยู่หรือไม่ ถ้ามีชื่ออยู่ในบัญชีก็เป็นไม้หวงห้าม ถ้าไม่มีก็เป็นไม้ที่มีชื่อไม้หวงห้าม หรืออาจสอบถามได้จากเจ้าหน้าที่ป่าไม้แห่งท้องที่ที่อยู่ก็ได้ ว่าไม้ชนิดใดเป็นไม้หวงห้ามหรือไม่เพียงใด

10. ถาม ไม้หวงห้ามประเภท ก. ต่างกับไม้หวงห้ามประเภท ข. อย่างไร
ตอบ ไม้หวงห้ามประเภท ก. เป็นไม้หวงห้ามซึ่งการตัดฟันทำไม้จะต้องได้รับอนุญาตจากพนักงานเจ้าหน้าที่ หรือได้รับสัมปทานตามพระราชบัญญัติป่าไม้

ไม้หวงห้ามประเภท ก. มีอยู่หลายชนิด เช่น ไม้สัก ไม้ยาง ไม้ค่าโมง ประดู่ แดง ชิงชัน เต็ง รัง เตย พลอง ฯลฯ

ไม้หวงห้ามประเภท ข. เป็นไม้ที่หายากหรือไม้ที่ควรสงวนไว้ จะไม่มีการอนุญาตให้ทำออกเว้นแต่รัฐมนตรีจะได้อนุญาตเป็นกรณีพิเศษ ไม้หวงห้ามประเภท ข. มีอยู่น้อยชนิดกว่าไม้หวงห้ามประเภท ก. เช่น กระเบา กายาน จันทน์หอม จันทน์ขาว ตีนเป็ดแดง รัง ตูมกา ฯลฯ

11. ถาม เจ้าของที่ดินจะตัดต้นไม้ในที่ดินที่ตนเองมีกรรมสิทธิ์หรือสิทธิครอบครองโดยชอบด้วยกฎหมายจะต้องขออนุญาตหรือไม่ อย่างไร

ตอบ เจ้าของที่ดินที่มีกรรมสิทธิ์ หรือสิทธิครอบครองจะตัดไม้ในที่ดินของตนเองได้ทุกชนิดโดยไม่ต้องอนุญาต ยกเว้นไม้สัก ไม้ยาง

เพียง 32 ชนิดเท่านั้นที่ต้องขออนุญาตจากพนักงานเจ้าหน้าที่ก่อน เพราะตามพระราชบัญญัติป่าไม้ พุทธศักราช 2484 ไม่ลักไม่ย่างไม่ว่าจะขึ้นอยู่ที่ใดจะเป็นไม้หวงห้ามประเภท ก. ส่วนไม้ชนิดอื่นที่มีชื่ออยู่ในบัญชีไม้หวงห้ามจะเป็นไม้หวงห้ามเฉพาะไม้ที่ขึ้นอยู่ในป่าเท่านั้น ถ้าขึ้นอยู่ในที่ดินที่บุคคลมีกรรมสิทธิ์ หรือสิทธิครอบครองโดยชอบด้วยกฎหมายย่อมไม่เป็นไม้หวงห้าม การตัดฟันไม้ (ที่มีไซ้ไม่ลัก ไม่ย่าง) ในที่ดินของตนเองจึงไม่ต้องขออนุญาตจากพนักงานเจ้าหน้าที่แต่อย่างใด

12. ถาม ผู้ที่ได้รับอนุญาตให้ทำไม้สักหรือไม้ยางในที่ดินมีโฉนดที่ดินหรือหนังสือรับรองการทำประโยชน์ (น.ส.3 หรือ น.ส.3-ก.) เพื่อใช้สอยส่วนตัวจะต้องเสียเงินเป็นค่าภาคหลวงไม้หรือไม่ และจะขออนุญาตตัดฟันเพื่อนำไปขายได้หรือไม่

ตอบ ผู้ที่ได้รับอนุญาตให้ทำไม้สักในที่ดินที่มีโฉนดที่ดินหรือได้รับอนุญาตให้ทำไม้ยางในที่ดินที่มีโฉนดที่ดินหรือหนังสือรับรองการทำประโยชน์ (น.ส.3 หรือ น.ส.3-ก.) เพื่อใช้สอยส่วนตัวไม่ต้องชำระเงินเป็นค่าภาคหลวงไม้แต่อย่างใดเพราะมีกฎหมายยกเว้นไว้

ในปัจจุบันทางราชการมีนโยบายอนุญาตให้ทำไม้สักและไม้ยางในที่ดินที่มีโฉนดที่ดินหรือหนังสือรับรองการทำประโยชน์ (น.ส.3 หรือ น.ส.3-ก.) ได้เฉพาะเพื่อการใช้สอยส่วนตัว หรือเพื่อการกุศลสาธารณประโยชน์ตามข้อกำหนด ฉบับที่ 17 พ.ศ.2530 ออกตามความในพระราชบัญญัติป่าไม้ พุทธศักราช 2484 เท่านั้น ไม่มีนโยบายอนุญาตให้ทำออกเพื่อการค้า

13. ถาม ทางราชการมีวิธีการช่วยเหลือราษฎรผู้ที่จะตัดโค่นไม้ ที่มีไซ้ไม่ลักหรือไม้ยางในที่ดินที่มีโฉนดที่ดิน หรือหนังสือรับรองการทำ

ประโยชน์ (น.ส.3, น.ส.3 ก.) เคลื่อนที่ไปใช้สอยส่วนตัวหรือเพื่อ
การกุศลสาธารณประโยชน์ หรือเพื่อการค้าได้โดยไม่ถูกเจ้าหน้าที่
ตรวจยึด จับกุม อย่างไร

ตอบ กระทรวงมหาดไทยและกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ได้กำหนด
แนวทางปฏิบัติให้มีการตรวจสอบออกหนังสือรับรองไม้ที่มีใช้ไม้
สักหรือไม้ยางที่ขึ้นอยู่เดิมในที่ดินที่มีโฉนดที่ดิน หรือหนังสือรับรอง
การทำประโยชน์เคลื่อนย้ายไปใช้ประโยชน์ได้ แต่ให้ตรวจสอบ
ออกหนังสือรับรองให้เฉพาะกรณีที่น่าเคลื่อนย้ายไปใช้ประโยชน์
เพื่อการใช้สอยส่วนตัว หรือเพื่อการกุศลสาธารณประโยชน์เท่านั้น
ส่วนการนำเคลื่อนย้ายไปเพื่อการค้าจะไม่ตรวจสอบออกหนังสือ
รับรองให้ เพราะที่ดินที่มีโฉนดที่ดินและหนังสือรับรองการทำ
ประโยชน์โดยชอบด้วยกฎหมายย่อมจะมีไม้ผู้น้อยไม่เพียงพอที่
จะทำการการค้าได้อยู่แล้ว และการตรวจสอบออกหนังสือรับรอง
จะตรวจสอบออกหนังสือรับรองให้เฉพาะไม้ท่อนเท่านั้น ส่วนไม้
แปรรูปจะไม่ตรวจสอบออกหนังสือรับรองให้ เพราะยากแก่การ
ควบคุมและจะเป็นช่องทางให้มีการทุจริตเกิดขึ้นได้

14. **ถาม** ถ้าซื้อไม้แปรรูปมาจากโรงค้าไม้แปรรูปหรือโรงงาน แปรรูปไม้
(โรงเลื่อย) แล้วนำมาเลื่อยหรือตัดเพื่อซ่อมแซม หรือก่อสร้าง
บ้านเรือนจะต้องขออนุญาตแปรรูปไม้และขออนุญาตมีไม้แปรรูป
ไว้ในครอบครองหรือไม่

ตอบ การแปรรูปไม้ที่แปรรูปมาแล้วจากไม้ซุงหรือไม้ท่อนที่มีใช้เพื่อ
การค้าและการมีไม้แปรรูปไว้ในครอบครองที่มีใช้เพื่อการค้าโดยมี
หลักฐานแสดงว่าได้ไม้นั้นมาโดยชอบด้วยพระราชบัญญัติป่าไม้
ได้รับการยกเว้นไม่ต้องขออนุญาตแปรรูปไม้ หรือมีไม้แปรรูปไว้

ในครอบครองแต่อย่างใด (มาตรา 50 แห่งพระราชบัญญัติป่าไม้) ดังนั้นตามที่ยกตัวอย่างมาจึงไม่ต้องขออนุญาตแปรรูปไม้ และขออนุญาตมีไม้แปรรูปไว้ในครอบครองแต่อย่างใดแต่ข้อสำคัญจะต้องเก็บหลักฐาน เช่น หนังสือกำกับไม้แปรรูปซึ่งโรงค้าไม้แปรรูป หรือโรงเลื่อย เป็นผู้ออกให้ หรือใบเบิกทางซึ่งพนักงานเจ้าหน้าที่ให้ไว้ให้ติดอย่าให้หาย เมื่อพนักงานเจ้าหน้าที่มาตรวจสอบจะได้มีหลักฐานแสดงให้พนักงานเจ้าหน้าที่ตรวจสอบดูได้ มิฉะนั้นจะได้รับความลำบากในภายหลัง ถ้าไม่มีหลักฐานแสดงการได้มาซึ่งไม้นั้นอยู่เลย

15. **ถาม** การแปรรูปไม้ที่มีไม้หวงห้าม การมีไม้แปรรูป ไว้ในครอบครองที่มีไม้หวงห้ามจะต้องขออนุญาตจากพนักงานเจ้าหน้าที่หรือไม่

ตอบ ไม่ต้องขออนุญาตเพราะได้รับการยกเว้นตามมาตรา 50 แห่งพระราชบัญญัติป่าไม้ พุทธศักราช 2484

16. **ถาม** ในเมื่อการแปรรูปไม้ที่มีไม้หวงห้ามไม่ต้องขออนุญาตจากพนักงานเจ้าหน้าที่เพราะมีกฎหมายยกเว้นไว้ การตั้งโรงงานแปรรูปไม้ที่มีไม้หวงห้าม เช่น ไม้ยางพารา ไม้ยูคาลิปตัส ก็คงไม่ต้องขออนุญาตจากพนักงานเจ้าหน้าที่เช่นเดียวกัน

ตอบ กฎหมายบัญญัติเว้นไว้เฉพาะการแปรรูปไม้ที่มีไม้หวงห้ามเท่านั้น ส่วนการตั้งโรงงานแปรรูปไม้กฎหมายไม่ได้ยกเว้นไว้ ดังนั้น การตั้งโรงงานแปรรูปไม้ ไม่ว่าจะตั้งขึ้นเพื่อแปรรูปไม้หวงห้าม หรือไม้ที่มีไม้หวงห้าม ก็ต้องขออนุญาตจากพนักงานเจ้าหน้าที่ทั้งสิ้น

17. **ถาม** ถ้าได้รับอนุญาตให้ตัดโค่นทำไม้สัก และไม้ยาง ในที่ดินส่วนตัวเพื่อใช้สอย จะจ้างคนงานมาแปรรูปไม้นั้นด้วยแรงคน เพื่อนำไม้มาใช้ในการซ่อมแซม หรือก่อสร้างบ้านเรือนซึ่งอยู่ในบริเวณเดียวกันนั้น จะต้องขออนุญาตแปรรูปไม้จากพนักงานเจ้าหน้าที่ก่อนหรือไม่

ตอบ ไม่ต้องขออนุญาตจากพนักงานเจ้าหน้าที่ เพราะการแปรรูปไม้โดยใช้แรงงานคนที่มีไซเพื่อการค้าจากไม้หวงห้ามที่ยังมีได้แปรรูปโดยมีหลักฐานว่าได้ไม้นั้นมาโดยชอบด้วยพระราชบัญญัติป่าไม้ ได้รับการยกเว้นตามมาตรา 50(5) แห่งพระราชบัญญัติป่าไม้ฯ จึงไม่ต้องขออนุญาตแปรรูปไม้แต่อย่างใด

18. **ถาม** ตามที่ว่าการว่ากฎหมายป่าไม้ควบคุมตั้งแต่การตัดฟัน ทำไมในป่าการแปรรูปไม้จนกระทั่งนำไม้นั้นมาทำเป็นโต๊ะ ตู้ เติง ฯลฯ แล้วจึงยังควบคุมอยู่อีกจริงหรือไม่

ตอบ จริง แต่การควบคุมสิ่งประดิษฐ์ เครื่องใช้ หรือสิ่งอื่นใดบรรดาที่ทำด้วยไม้หวงห้าม เช่น โต๊ะ ตู้ เติง บานประตูหน้าต่าง ฯลฯ จะควบคุมเฉพาะที่ค้าหรือมีไว้ในครอบครองเพื่อการค้าเท่านั้น การค้าหรือมีไว้ในครอบครองเพื่อการค้า ซึ่งสิ่งประดิษฐ์ เครื่องใช้ หรือสิ่งอื่นใดบรรดาที่ทำด้วยไม้หวงห้ามทุกชนิด ทุกขนาด ทุกจำนวน ต้องได้รับใบอนุญาตจากพนักงานเจ้าหน้าที่ก่อน

19. **ถาม** ไม้ที่เคยอยู่ในสภาพเป็นสิ่งปลูกสร้าง เช่น ไม้ที่ได้จากการรื้อบ้านเรือน หรือที่เรียกว่าไม้เรือนเก่า และไม้ที่เคยอยู่ในสภาพเป็นเครื่องใช้ เช่น โต๊ะ เก้าอี้ ถ้าราษฎรมีไม้ลักษณะดังกล่าวไว้ในครอบครองจะเป็นการผิดกฎหมายหรือไม่

ตอบ ไม้ที่เคยอยู่ในสภาพเป็นสิ่งปลูกสร้างหรือเคยอยู่ในสภาพเป็นเครื่องใช้ ถ้าผู้ครอบครองพิสูจน์ได้ว่าเคยมีสภาพเช่นนั้นมาแล้ว ไม่น้อยกว่าสองปี สำหรับไม้อื่นที่มีไซไม้สัก และทำปีสำหรับไม้สักมาแล้ว กฎหมายมิให้ถือว่าไม้นั้นเป็นไม้แปรรูป ดังนั้น ถ้าราษฎรสามารถพิสูจน์ได้ว่า ไม้เรือนเก่าหรือไม้ที่ได้มาจากการรื้อโต๊ะ เก้าอี้ นั้น เคยอยู่ในสภาพบ้านเรือน หรือโต๊ะ เก้าอี้ แล้วไม่น้อยกว่า

สองปีสำหรับไม้อื่นที่มีไซ้ไม้สักและห้าปีสำหรับไม้สักแล้ว การมี
ไม้นั้นไว้ในครอบครองก็ไม่ใช่ความผิดตามกฎหมาย เพราะพัน
สภาพจากการเป็นไม้แปรรูปแล้ว แต่ถ้าพิสูจน์ไม่ได้หรือข้อเท็จจริง
ปรากฏว่า เป็นไม้ที่เคยอยู่ในสภาพเป็นบ้านเรือนหรือโต๊ะ เก้าอี้
ไม่ถึงสองปีสำหรับไม้อื่นที่มีไซ้ไม้สัก และห้าปีสำหรับไม้สัก และ
ไม่มีหลักฐานการได้ไม้นั้นมาโดยชอบด้วยกฎหมายแล้วก็อาจถูก
จับกุมดำเนินคดีฐานมีไม้หวงห้ามแปรรูปไว้ในความครอบครอง
โดยไม่ได้อนุญาตได้

20. **ถาม**

ถ้าจะรื้อบ้านซึ่งปลูกมานานกว่าห้าปีแล้ว และนำไม้หรือเคลื่อนที่
ไปปลูกยังที่อื่นจะต้องขออนุญาตจากพนักงานเจ้าหน้าที่ก่อนหรือไม่
ตอบ ถ้าไม้ที่ถือเป็นไม้สักที่เคยอยู่ในสภาพเป็นสิ่งปลูกสร้างมานานกว่าห้าปี
การนำไม้นั้นเคลื่อนย้ายออกไปปลูกยังที่อื่นนอกเขตจังหวัดอันเป็นที่
ตั้งของสิ่งปลูกสร้างนั้นต้องขออนุญาตจากพนักงานเจ้าหน้าที่ก่อน
แต่ไม่ต้องเสียค่าธรรมเนียม แต่ถ้าไม้ที่ถือเป็นไม้ชนิดอื่นที่มีไซ้
ไม้สักและเคยอยู่ในสภาพเป็นสิ่งปลูกสร้างมาแล้วกว่าสองปีสามารถ
เคลื่อนย้ายไปปลูกยังที่ใด ๆ ก็ได้โดยไม่ต้องขออนุญาตจากพนักงาน
เจ้าหน้าที่เพราะพันสภาพจากการเป็นไม้แปรรูป จึงไม่มีอายุไม้ตัด
บังคับของพระราชบัญญัติป่าไม้ พุทธศักราช 2484

21. **ถาม**

กรณีขอขิบายคำว่า "ของป่า" ตามพระราชบัญญัติป่าไม้ซึ่งหมายถึง
สิ่งใดบ้าง จะทราบได้อย่างไรว่าของป่านชนิดใดเป็นของป่าหวงห้าม
และชนิดใดเป็นของป่าไม่หวงห้าม

ตอบ

สาระสำคัญที่จะเป็นของป่าตามพระราชบัญญัติป่าไม้นั้นจะต้อง
ประกอบด้วยข้อเท็จจริง 2 ประการ คือ (1) จะต้องเป็นของที่เกิด
หรือมีขึ้นในป่า (2) จะต้องเป็นของที่เกิดหรือมีขึ้นตามธรรมชาติ

ยกเว้นถ่านไม้ไม่ว่าจะเป็นถ่านที่บุคคลทำขึ้น หรือเกิดขึ้นเองตามธรรมชาติก็จะเป็นของป่าทั้งสิ้น แต่จะต้องประกอบด้วยข้อเท็จจริงตาม (1) ด้วย คือจะต้องเกิดหรือมีขึ้นในป่า ส่วนของป่าชนิดใดจะเป็นของป่าหวงห้ามหรือไม่เพียงใดต้องดูบัญชีของป่าหวงห้ามท้ายพระราชกฤษฎีกากำหนดของป่าหวงห้าม พ.ศ.2530 ว่ามีของป่าชนิดใดบ้างที่ถูกกำหนดเป็นของป่าหวงห้าม หรืออาจสอบถามได้จากเจ้าหน้าที่ป่าไม้แห่งท้องที่ว่า ของป่าชนิดใดบ้างที่เป็นของป่าหวงห้าม

22. **ถาม** กรุณายกตัวอย่างของป่าหวงห้ามให้ทราบด้วย
- ตอบ** ของป่าหวงห้ามตามพระราชกฤษฎีกากำหนดของป่าหวงห้าม พ.ศ.2530 มีกล้วยไม้ป่าทุกชนิด จันทน์แดง จันทน์ผา ชันทุกชนิด ชันไม้กฤษณาและกฤษณา ชันไม้จันทน์หอม ผาง ถ่านไม้ทุกชนิด น้ำมันยาง ไบลาน เปลือกไม้ชนิดต่าง ๆ เช่น เปลือกไม้ก่อ เคี่ยม บง พยอม สีเสียดเปลือก อบเชย เขียด เทพทาโร ฯลฯ กระเช้าสีดา ยางขนุนนก ยางเยลูดง ยางรัก ยางสน รากเฟิร์น ออสมันดา ลำต้นและรากเฟิร์น ต้นหวายทุกชนิด
23. **ถาม** การเก็บหาของป่าหวงห้าม การค้าหรือมีไว้ในครอบครองเพื่อการค้าหรือไม
- ตอบ** การเก็บหาของป่าหวงห้าม การค้าหรือมีไว้ในครอบครองเพื่อการค้า ซึ่งของป่าหวงห้ามทุกจำนวน ต้องได้รับอนุญาตจากพนักงานเจ้าหน้าที่ก่อน
24. **ถาม** การมีของป่าหวงห้ามไว้ในครอบครองเพื่อใช้สอยในครัวเรือนแห่งตน จะต้องขอรับอนุญาตจากพนักงานเจ้าหน้าที่หรือไม่

ตอบ การมีของป่าหวงห้ามไว้ในครอบครองเพื่อใช้สอยในครัวเรือน
แห่งตน ถ้ามีไม่เกินปริมาณที่รัฐมนตรีประกาศกำหนดก็ไม่ต้อง
ขอรับอนุญาตจากพนักงานเจ้าหน้าที่แต่อย่างใด เช่น มีกล้วยไม้ป่า
ทุกชนิดไม่เกิน 20 ต้น ขึ้นไม้กฤษณาและกฤษณาไม่เกินครั้งก็โลกรัม
น้ำมันยางไม่เกิน 20 ลิตร ไบโกลาน ไม่เกิน 100 ใบ เปลือกบง
เปลือกอบเชย ยางรัก ยางสน หวายทุกชนิดไม่เกิน 10 กิโลกรัม
และถ่านไม้ทุกชนิดไม่เกิน 130 กิโลกรัม ฯลฯ

25. **ถาม** ถ้าจะเข้าไปเก็บหาไม้พินในป่าเพื่อนำมาใช้สอยในการหุงต้มและ
ใช้สอยอย่างอื่นในครัวเรือน จะต้องขออนุญาตจากพนักงาน
เจ้าหน้าที่หรือไม่

ตอบ ราษฎรมีสិทธิเข้าไปเก็บหาไม้พินที่มีลักษณะเป็นเศษไม้ ปลายไม้
ตายแห้งที่ล้มขนอนนอนไพร ซึ่งมีไซไม้สัก หรือไม้หวงห้ามประเภท
ข. ในป่าที่มีไซป่าสงวนแห่งชาติ อุทยานแห่งชาติ เขตห้ามล่าสัตว์ป่า
หรือเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่า มาใช้สอยในบ้านเรือนแห่งตนหรือ
ประกอบกิจของตน เช่น หุงต้มอาหาร ก่อไฟผิง ได้โดยไม่ต้อง
ขอรับอนุญาตจากพนักงานเจ้าหน้าที่ แต่ไม้ที่เก็บหานั้นจะต้องเป็น
เศษไม้ ปลายไม้ตายแห้ง ที่ล้มขนอนนอนไพรอันมีลักษณะเป็น
ไม้พินเหมาะสมที่จะใช้เป็นเชื้อเพลิงยิ่งกว่าประโยชน์อย่างอื่นเท่านั้น
จะไปตัดไม้สดที่ยังไม่ตายแห้ง ไม่ล้มขนอนนอนไพรมาทำเป็นพิน
ไม่ได้ เพราะการทำไม้ลักษณะดังกล่าวถ้า เป็นไม้หวงห้ามต้องได้
รับอนุญาตจากพนักงานเจ้าหน้าที่ก่อน หากฝ่าฝืนอาจถูกจับกุม
ดำเนินคดีได้

26. **ถาม** การเก็บหาเศษไม้ ปลายไม้ตายแห้งที่ล้มขนอนนอนไพรอันมีลักษณะ
เป็นไม้พินในเขตป่าสงวนแห่งชาติจะต้องขออนุญาตด้วยหรือไม่

ตอบ การเก็บหาเศษไม้ ปลายไม้ตายแห้งที่ล้มขนอนนอนไพรอันมีลักษณะเป็นพินเพื่อใช้สอยในครัวเรือนของตนในเขตป่าสงวนแห่งชาติ ผู้ว่าราชการจังหวัดท้องที่จะประกาศอนุญาตไว้เป็นคราวๆภายในเขตป่าสงวนแห่งชาติแห่งหนึ่งแห่งใดโดยเฉพาะ ดังนั้นจะต้องตรวจสอบดูก่อนว่าพื้นที่แห่งนั้นมีประกาศของผู้ว่าราชการจังหวัดอนุญาตให้เข้าไปเก็บหาไม้พินดังกล่าวได้หรือไม่ ถ้าที่มีการประกาศดังกล่าวก็มีสิทธิ์เข้าไปเก็บหาได้โดยไม่ต้องขออนุญาต

27. **ถาม** พวกไม้ไผ่ หน่อไม้ เห็ด กลอย และมัน หากจะตัดหรือเก็บหาเพื่อใช้สอยในครัวเรือน จะต้องขออนุญาตหรือไม่

ตอบ ถ้าจะตัดหรือเก็บหาเพื่อใช้สอยในครัวเรือนในป่าที่มีใช้ป่าสงวนแห่งชาติ อุทยานแห่งชาติ เขตห้ามล่าสัตว์ป่า หรือเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่า ก็มีสิทธิ์กระทำได้โดยไม่ต้องขออนุญาต เพราะไม้ไผ่ หน่อไม้ เห็ด กลอย และมัน มีใช้ไม้หรือของป่าหวงห้าม แต่ถ้าเป็นการตัดหรือเก็บหาในเขตป่าสงวนแห่งชาติบางป่าที่ผู้ว่าราชการจังหวัดประกาศ อนุญาตไว้เป็นคราว ๆ หรือเขตห้ามล่าสัตว์ป่าบางแห่งซึ่งอธิบดีกรมป่าไม้ได้ประกาศอนุญาตไว้เป็นคราว ๆ ก็จะตัดไม้ไผ่และเก็บหาของป่าดังกล่าวได้โดยไม่ต้องขออนุญาต ดังนั้นจึงต้องตรวจสอบก่อนว่าในป่านั้นเป็นพื้นที่ป่าประเภทใดและมีการประกาศอนุญาตไว้เป็นคราว ๆ ดังกล่าวหรือไม่

28. **ถาม** การเข้ายึดถือครอบครองพื้นที่ป่าเพื่อตนเองหรือผู้อื่น กั้นสร้างแนวถาง หรือเผาป่า ต้องได้รับอนุญาตจากพนักงานเจ้าหน้าที่ก่อนใช่หรือไม่

ตอบ ถูกต้อง การกระทำความดังกล่าวต้องได้รับใบอนุญาตจากพนักงานเจ้าหน้าที่ก่อน

29. **ถาม** สัตว์ป่าคืออะไร มีกี่ประเภท แต่ละประเภทมีสัตว์ชนิดใดบ้าง
- ตอบ** ตามพระราชบัญญัติสงวนและคุ้มครองสัตว์ป่า พ.ศ.2535 บัญญัติคำว่า "สัตว์ป่า" หมายความว่า สัตว์ทุกชนิดไม่ว่าสัตว์บก สัตว์น้ำ สัตว์ปีก แมลงหรือแมง ซึ่งโดยสภาพธรรมชาติย่อมเกิดและดำรงชีวิตอยู่ในป่าหรือในน้ำ และให้หมายความ รวมถึงไข่ของสัตว์ป่าเหล่านั้นทุกชนิดด้วย แต่ไม่หมายความรวมถึงสัตว์พาหนะที่ได้จดทะเบียนทำตัวรูปพรรณตามกฎหมายว่าด้วยสัตว์พาหนะแล้ว และสัตว์พาหนะที่ได้มาจากการสืบพันธุ์ของสัตว์พาหนะดังกล่าว
- สัตว์ป่ามี 2 ประเภท คือ
- สัตว์ป่าสงวน ตามพระราชบัญญัติสงวนและคุ้มครองสัตว์ป่า พ.ศ.2535 หมายถึงสัตว์ป่าที่หายากตามบัญชีท้ายพระราชบัญญัตินี้จำนวน 15 ชนิด คือ นกเจ้าฟ้าหญิงสิรินธร แรด กระซู่ กูปรีหรือโคไพร ควายป่า ละองหรือละมั่ง สมันหรือเนื้อสมัน เลียงผาหรือเยื้องหรือกู๋ราหรือโครา กวางผา นกแต้วแร้วท้องดำ นกกระเรียน แมวลายหินอ่อน สมเสร็จ เก้งหม้อ พะยูงหรือหมู่น้ำ และสัตว์ที่จะกำหนดเพิ่มโดยตราเป็นพระราชกฤษฎีกา
- สัตว์ป่าคุ้มครอง ตามพระราชบัญญัติสงวนและคุ้มครองสัตว์ป่า พ.ศ.2535 หมายถึงสัตว์ป่าที่กฎกระทรวงกำหนดให้เป็นสัตว์ป่าคุ้มครอง เช่น ช้างป่า ชะนี ไก่ฟ้า นกขุนทอง เสือดาว เสือโคร่ง หมิดำ ฯลฯ สัตว์ป่าใดจะเป็นสัตว์ป่าคุ้มครองต้องตรวจสอบตามบัญชีสัตว์ป่าคุ้มครองในกฎกระทรวง
30. **ถาม** ตามพระราชบัญญัติสงวนและคุ้มครองสัตว์ป่า พ.ศ.2535 ได้บัญญัติเกี่ยวกับการล่า การเพาะพันธุ์ การครอบครอง และการค้า ซึ่งสัตว์ป่า ซากของสัตว์ป่า และผลิตภัณฑ์ที่ทำจากซากของสัตว์ป่าไว้อย่างไรบ้าง

ตอบ ตามพระราชบัญญัติสงวนและคุ้มครองสัตว์ป่า พ.ศ.2535 ได้บัญญัติเรื่องดังกล่าวไว้ดังนี้

การล่าสัตว์ป่า ห้ามมิให้ผู้ใดล่าหรือพยายามล่าสัตว์ป่าสงวนหรือสัตว์ป่าคุ้มครอง วันแต่เป็นการกระทำโดยทางราชการเพื่อประโยชน์ในการศึกษาและวิจัยทางวิชาการซึ่งต้องได้รับอนุญาตเป็นหนังสือจากอธิบดีกรมป่าไม้และต้องปฏิบัติตามระเบียบที่รัฐมนตรีว่าการกระทรวงเกษตรและสหกรณ์กำหนด โดยความเห็นชอบของคณะกรรมการสงวนและคุ้มครองสัตว์ป่าแห่งชาติ

การเพาะพันธุ์สัตว์ป่า ห้ามมิให้ผู้ใดเพาะพันธุ์สัตว์ป่าสงวนและคุ้มครอง ยกเว้นสัตว์ป่าคุ้มครองบางชนิด ที่รัฐมนตรีว่าการกระทรวงเกษตรและสหกรณ์กำหนดโดยกฎกระทรวงให้เป็นสัตว์ป่าคุ้มครองที่เพาะพันธุ์ได้ และได้รับใบอนุญาตให้เพาะพันธุ์จากอธิบดีกรมป่าไม้ หรือการเพาะพันธุ์สัตว์ป่าสงวนหรือสัตว์ป่าคุ้มครองของผู้รับใบอนุญาตจัดตั้งและดำเนินกิจการสวนสัตว์สาธารณะ ซึ่งได้รับอนุญาตจากอธิบดีกรมป่าไม้ให้เพาะพันธุ์สัตว์ป่าสงวนหรือสัตว์ป่าคุ้มครองที่อยู่ในความครอบครองเพื่อประโยชน์แก่กิจการสวนสัตว์สาธารณะของตน

การครอบครองสัตว์ป่าหรือซากของสัตว์ป่า ห้ามมิให้ผู้ใดครอบครองสัตว์ป่าสงวน สัตว์ป่าคุ้มครอง ซากของสัตว์ป่าสงวนหรือซากของสัตว์ป่าคุ้มครอง ยกเว้นจะเป็นสัตว์ป่าคุ้มครองชนิดที่กำหนดให้เพาะพันธุ์ได้และต้องเป็นสัตว์ป่าคุ้มครอง หรือซากของสัตว์ป่าคุ้มครองชนิดที่ได้มาจากการเพาะพันธุ์หรือซากของสัตว์ป่าดังกล่าว และต้องได้รับอนุญาตจากอธิบดีกรมป่าไม้ หรือการครอบครองสัตว์ป่าคุ้มครองของผู้รับใบอนุญาตให้เพาะพันธุ์ที่มีไว้

เพื่อเพาะพันธุ์ หรือได้มาจากการเพาะพันธุ์ หรือซากของสัตว์ป่า
ดังกล่าว หรือการครอบครองของสัตว์ป่าสงวน สัตว์ป่าคุ้มครอง
หรือซากของสัตว์ป่าดังกล่าว ของผู้รับใบอนุญาตให้จัดตั้งและดำเนิน
กิจการสวนสัตว์สาธารณะ

การค้าสัตว์ป่าหรือซากของสัตว์ป่า และผลิตภัณฑ์ที่ทำ
จากซากของสัตว์ป่า ห้ามมิให้ผู้ใดค้าสัตว์ป่าสงวน สัตว์ป่าคุ้มครอง
ซากของสัตว์ป่าสงวน ซากของสัตว์ป่าคุ้มครอง หรือผลิตภัณฑ์
ที่ทำจาก ซากของสัตว์ป่าดังกล่าว ยกเว้นเป็นการค้าสัตว์ป่าคุ้มครอง
ชนิดที่ได้มาจากการเพาะพันธุ์ ซากสัตว์ป่า หรือผลิตภัณฑ์ที่ทำจาก
ซากของสัตว์ป่าดังกล่าวที่ได้ มาจากการเพาะพันธุ์ และได้รับใบ
อนุญาตจากอธิบดีกรมป่าไม้

31. **ถาม** ถ้ามีการประกาศป่าสงวนแห่งชาติ อุทยานแห่งชาติหรือเขตรักษา
พันธุ์สัตว์ป่าทับที่ดินที่บุคคลมีกรรมสิทธิ์หรือสิทธิครอบครองโดย
ชอบด้วยกฎหมาย เช่น มีโฉนดที่ดินและหนังสือรับรองการทำ
ประโยชน์ (น.ส.3 หรือ น.ส.3 ก.) ฯลฯ จะมีผลทำให้ที่ดินนั้น
กลายเป็นป่าสงวนแห่งชาติ อุทยานแห่งชาติ หรือเขตรักษาพันธุ์
สัตว์ป่าหรือไม่

ตอบ การประกาศป่าสงวนแห่งชาติ อุทยานแห่งชาติ หรือเขตรักษาพันธุ์
สัตว์ป่าทับที่ดินที่บุคคลมีกรรมสิทธิ์หรือสิทธิครอบครองโดยชอบ
ด้วยกฎหมายอยู่แล้ว ไม่มีผลทำให้ที่ดินนั้นกลายเป็นป่าสงวน
แห่งชาติ อุทยานแห่งชาติ หรือเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าแต่อย่างใด

32. **ถาม** ราษฎรที่ได้รับอนุญาตให้เข้าทำประโยชน์ในเขตป่าสงวนแห่งชาติ
ซึ่งได้รับหนังสืออนุญาต สทก.1 หรือ สทก.2 จะขายที่ดินให้ผู้อื่น
ได้หรือไม่ กรณีที่ผู้ได้รับหนังสืออนุญาต สทก.1 หรือ สทก.2
ถึงแก่ความตายผู้ใดจะเป็นผู้สืบสิทธิต่อไป

ตอบ ราษฎรที่ได้รับหนังสืออนุญาต สทก.1 หรือ สทก.2 หากมีการขายที่ดินให้ผู้อื่นจะเป็นการกระทำที่ผิดเงื่อนไขของการอนุญาตให้เข้าทำประโยชน์ในเขตป่าสงวนแห่งชาติ ผู้ว่าราชการจังหวัดท้องถิ่นที่เป็นผู้มีอำนาจพิจารณาเพิกถอนหนังสืออนุญาตดังกล่าวได้ กรณีผู้ได้รับหนังสืออนุญาต สทก.1 หรือ สทก.2 ถึงแก่ความตาย ผู้ที่จะสืบสิทธิตามหนังสืออนุญาตดังกล่าว คือ สามเษภรรยา บุตรคนหนึ่งคนใด หรือบุคคลในครอบครัวซึ่งอาศัยอยู่กับผู้ได้รับอนุญาตและผู้ได้รับอนุญาต (ผู้ตาย) ได้ระบุไว้เป็นหนังสือตามแบบที่อธิบดีกรมป่าไม้กำหนดให้เป็นผู้สืบสิทธิและหน้าที่ของตน โดยผู้ที่จะสืบสิทธิดังกล่าวต้องยื่นคำขออนุญาตต่อนายอำเภอหรือปลัดอำเภอผู้เป็นหัวหน้าประจำกิ่งอำเภอท้องถิ่นที่ป่าสงวนแห่งชาตินั้นตั้งอยู่ภายใน 180 วัน นับแต่วันที่ผู้ได้รับอนุญาตถึงแก่ความตาย และต้องแสดงหลักฐานใบมรณบัตรของผู้ตายด้วย

33. **ถาม** ปัจจุบันมีกฎหมายใดส่งเสริมให้มีการปลูกสร้างสวนป่าและให้ผู้ดำเนินการปลูกสร้างสวนป่ามีสิทธิตัดไม้ที่ปลูกขึ้นโดยไม่ต้องขออนุญาตหรือไม่ อย่างไร

ตอบ ปัจจุบันมีพระราชบัญญัติสวนป่า พ.ศ.2535 บัญญัติรับรองคุ้มครองไม้ที่ปลูกขึ้นเป็นสวนป่าไม่ต้องตกอยู่ภายใต้บังคับกฎหมายที่เกี่ยวกับการป่าไม้ คือ การตัดฟันทำไม้ไม่ต้องขออนุญาตจากพนักงานเจ้าหน้าที่และสามารถนำไม้ที่เคลื่อนที่ไปได้โดยไม่ต้องมีใบเบิกทางของพนักงานเจ้าหน้าที่กำกับไปด้วย กฎหมายฉบับนี้มีผลใช้บังคับแล้วตั้งแต่วันที่ 14 มีนาคม 2535 ซึ่งจะอำนวยความสะดวกแก่ผู้ปลูกสร้างสวนป่าอย่างมาก

34. **ถาม** ถ้าเอกชนจะปลูกสร้างสวนป่าในที่ดินของตนที่มีโฉนดที่ดินหรือหนังสือรับรองการทำประโยชน์ โดยปลูก ไม้สัก ไม้ยาง ซึ่งเป็น ไม้หวงห้ามตามพระราชบัญญัติป่าไม้ พุทธศักราช 2484 และ ประสงค์ จะได้รับสิทธิและประโยชน์ตามพระราชบัญญัติสวนป่า พ.ศ.2535 จะต้องดำเนินการอย่างไร

ตอบ ผู้ปลูกสร้างสวนป่าที่ประสงค์จะได้รับสิทธิและประโยชน์ตามพระราช บัญญัติสวนป่า พ.ศ.2535 เช่น การตัด หรือโค่นไม้ แปรรูปไม้ ค้ำไม้ มีไม้ไว้ในครอบครองและนำไม้เคลื่อนที่ผ่านด่านป่าไม้ได้ โดยขอไม่ต้องขอรับอนุญาต และยังได้รับการยกเว้นค่าภาคหลวง และค่าใช้จ่ายในการบำรุงป่าหรือปลูกสร้างสวนป่า จะต้องนำที่ดิน ที่ปลูกสวนป่านั้นมาขึ้นทะเบียน โดยที่ดินในกรุงเทพมหานครให้ ยื่นคำขอขึ้นทะเบียนสวนป่าต่ออธิบดีกรมป่าไม้หรือผู้ซึ่งอธิบดีกรม ป่าไม้มอบหมาย ผู้เป็นนายทะเบียน ส่วนที่ดินในท้องที่ต่างจังหวัด ให้ยื่นคำขอต่อนายอำเภอหรือปลัดอำเภอ ผู้เป็นหัวหน้าประจำ กิ่งอำเภอท้องที่เพื่อเสนอต่อผู้ว่าราชการจังหวัดหรือผู้ซึ่งผู้ว่าราชการ จังหวัดมอบหมายผู้เป็นนายทะเบียน เมื่อยื่นคำขอขึ้นทะเบียนแล้ว ผู้ยื่นคำขอจะดำเนินการปลูกสร้างสวนป่าและบำรุงป่าต่อไปก็ได้ นายทะเบียนสวนป่ามีอำนาจหน้าที่ต้องพิจารณาและแจ้งการสั่งรับ หรือไม่รับขึ้นทะเบียนสวนป่า

35. **ถาม** ที่ดินที่จะขอขึ้นทะเบียนเป็นสวนป่าตามพระราชบัญญัติสวนป่า พ.ศ.2535 ต้องเป็นที่ดินประเภทใด

ตอบ ที่ดินที่จะขอขึ้นทะเบียนเป็นสวนป่าตามพระราชบัญญัติสวนป่า พ.ศ.2535 ต้องเป็นที่ดินประเภทหนึ่ง ประเภทใด ดังต่อไปนี้

(1) ที่ดินที่มีโฉนดที่ดินหรือหนังสือรับรองการทำประโยชน์ตามประมวลกฎหมายที่ดิน

(2) ที่ดินที่มีหนังสือของทางราชการรับรองว่าที่ดินดังกล่าวอยู่ในระยะเวลาที่อาจขอรับโฉนดที่ดินหรือหนังสือรับรองการทำประโยชน์ตามประมวลกฎหมายที่ดินได้ เนื่องจากได้มีการครอบครองและเข้าทำกินในที่ดินดังกล่าว ตามกฎหมายว่าด้วยการจัดรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรมหรือตามกฎหมายว่าด้วยการจัดที่ดินเพื่อการครองชีพไว้แล้ว

(3) ที่ดินในเขตปฏิรูปที่ดินตามกฎหมายว่าด้วยการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรมที่มีหลักฐานการอนุญาต การเช่าหรือเช่าซื้อ

(4) ที่ดินที่มีหนังสืออนุญาตตามกฎหมายว่าด้วยป่าสงวนแห่งชาติ ให้บุคคลเข้าทำการปลูกป่าในเขตปรับปรุงป่าสงวนแห่งชาติหรือเข้าทำการปลูกสร้างสวนป่าหรือไม้ยืนต้นในเขตป่าเสื่อมโทรม

(5) ที่ดินที่ได้ดำเนินการเพื่อการปลูกป่าอยู่แล้วโดย ทบวง การเมือง รัฐวิสาหกิจ หรือหน่วยงานอื่นของรัฐ

ต้นฉบับเป็นหน้าว่าง

บ 1054 ฉ.2

KO

วนิดา พรไพบูลย์.
กฎหมายเกี่ยวกับป่าไม้.

53

ว169ก

2536

